

PRAKSA USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE

Pripremili:

Akademik prof. dr. Miodrag N. Simović,
sudija Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i
redovni profesor Pravnog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci

Prof. dr. Vladimir M. Simović,
tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine

PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE Poništenje predugovora i ugovora o studiranju i povrat uplaćene školarine

Nema kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kada nema ništa što bi ukazivalo da su redovni sudovi proizvoljno primijenili materijalno i procesno pravo kada su odbili tužbeni zahtjev apelanata za poništenje predugovora i ugovora o studiranju i povratu uplaćene školarine jer apelanti nisu dokazali da su potpisivanjem navedenih (pred)ugovora dovedeni u zabludu i prevareni i kada je Vrhovni sud shodno relevantnim odredbama Zakona o parničnom postupku odbacio kao nedopuštenu reviziju apelanta zbog neispunjavanja imovinskog cenzusa i nepostojanja opravdanog razloga za rješavanje revizije zbog značaja predmeta za primjenu prava ubuduće.

Iz obrazloženja:

U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da apelanti u toku postupka nisu dokazali da je drugotuženi sa apelantima zaključio sporne predugovore i ugovore držeći ih u zabludi da će steći diplome dva univerziteta nakon uspješnog okončanja studija i ispunjavanja dodatnih uslova predviđenih navedenim (pred)ugovorima, te da su, kako je to i prezentirano u prethodnim tačkama ove odluke, redovni sudovi po tom pitanju dali jasna i argumentovana obrazloženja pozivajući se, suprotno navodima apelanata da presude ne sadrže adekvatna obrazloženja, na relevantne odredbe čl. 61. i 65. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i „Službeni glasnik RS“ br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04). Ustavni sud, pri tome, zapaža da apelanti nisu ni okončali studije kod drugotuženog niti su to učinili kod prvotuženog (apelant V.B. se i ispisao sa studija kod drugotuženog) zbog čega nije bilo ni moguće da steku diplome preciziranih univerziteta, pa Ustavni sud navode apelanata po ovim pitanjima smatra neosnovanim.

Osim toga, Ustavni sud ukazuje i da iz stanja spisa ne proizlazi ništa što bi ukazivalo da su redovni sudovi proizvoljno primijenili pravo kada su utvrdili da ne postoji pasivna legitimacija na strani prvotuženog jer je utvrđeno da su prvotuženi i drugotuženi (i pored toga što su imali iste nastavne planove i programe i što je prvotuženi nakon prestanka rada drugotuženog preuzeo njegove studente) dva različita pravna subjekta koji su kao takvi i registrovani kod nadležnih sudova. S obzirom na to da apelanti, kako je već rečeno, nisu nastavili studiranje kod prvotuženog nakon prestanka rada drugotuženog - neosnovani su i navodi apelanata da je prvotuženi pasivno legitimisan u konkretnom slučaju.

Ustavni sud upućuje i na odredbe člana 237. Zakon o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ br. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 105/08 - odluka Ustavnog suda, 45/09 – odluka Ustavnog suda, 49/09 i 61/13) na koje se Vrhovni sud pozvao u revizijskom postupku. Dovedeći odredbe tog člana u vezu sa revizijskim navodima koje su apelanti istakli i koje ponavljaju u apelaciji, Ustavni sud zapaža da iz njih ne proizlazi da su apelanti, kako je to i obrazložio taj sud, dali argumentovane razloge zbog kojih bi njihovu reviziju trebalo razmatrati iako nije ispunjen uslov vezan za imovinski cenzus. Samo je izrečena

tvrdnja apelanata da je rješavanje njihove revizije od značaja za pravnu sigurnost i usaglašavanje sudske prakse bez pozivanja na isto ili slično činjenično stanje koje je u svojoj praksi Vrhovni sud ili drugi redovni sud rješavao na različit način. Bez izričitog poizvanja na takve predmete i njihovog prezentiranja - ne može se zaključiti da je reviziju apelanata trebalo prihvatiti kao izuzetak osobito kada ih ni Vrhovni sud nije našao u svojoj praksi ili praksi nižestepenih sudova. Pri tome, Ustavni sud primjećuje i da se predmeti redovnih sudova i Evropskog suda na koje se apelanti pozivaju u apelaciji i ranije u reviziji, ne mogu dovesti u kontekst sa činjenicama konkretnog predmeta jer se radi o različitim pravnim i činjeničnim pitanjima koja su bila predmetom spora u tim postupcima.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-1546/17 od 12. marta 2019. godine)

PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE

Posebna bračna imovina

Nema povrede prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kada je u osporenoj odluci obrazloženo da je tužilac unio novčani iznos koji predstavlja iznos kupoprodajne cijene za kupljeni sporni stan, a stečen je njegovim radom u Švajcarskoj nakon zaključenja braka sa apelanticom, što ukazuje da zaključak redovnog suda da se radi o posebnoj bračnoj imovini nije donešen proizvoljnom primjenom relevantnih propisa na štetu apelantice, te da je redovni sud za svoju odluku dao jasne i obrazložene razloge.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud, prije svega, ističe da se predmetni postupak odnosi na tužbeni zahtjev kojim je tužilac tražio da se utvrdi da je sporni stan posebna bračna imovina, a apelantica je to kao tužena osporavala, dakle, nesporno se radi o utvrđivanju građanskih prava apelantice.

Shodno navedenom, proizlazi da se radi o predmetu građanskopravne prirode, te da, stoga, apelantica uživa garancije prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Ustavni sud zapaža da je redovni sud na sve tri instance utvrdio da se radi o posebnoj bračnoj imovini tužioca, te da sama činjenica da je predmetni stan uknjižen na ime apelantice, po ocjeni suda, ne znači da je tužilac imao namjeru da apelantici pokloni stan u znak zahvalnosti za njenu brigu o njegovom zdravlju. Kako je obrazložio redovni sud, predmetni stan ne predstavlja njihovu zajedničku imovinu, odnosno bračnu tekovinu i stoga je odbijen prigovor apelantice za takvo utvrđenje. Dalje se obrazlaže da kako apelantica u postupku pred prvostepenim sudom nije dokazala da je tužilac njoj poklonio novčana sredstva u iznosu kupoprodajne cijene, niti je u postupku osporila tužioca da je ta novčana sredstva tužilac stekao radom u Švajcarskoj nakon zaključenja braka sa apelanticom. Ustavni sud ukazuje i da je revizijsko vijeća Apelacionog suda potvrdilo razloge nižestepeni suda da se u konkretnom slučaju ne može govoriti o zajedničkoj imovini supružnika nego o posebnoj imovini tužioca dajući o tome potpune i jasne razloge u osporenoj presudi.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-3910/17 od 11. juna 2019. godine)

PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE

Pravo vlasništva

Nema kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kada su redovni sudovi dali jasna i argumentovana obrazloženja zašto su neke dokaze prihvatili, a neke ne i kako su na osnovu prihvaćenih dokaza utvrdili sve činjenice potrebne za rješavanje konkretnog pravnog pitanja, pri tom se pozivajući na relevantne zakonske odredbe i omogućujući apelantici pristup sudu u istoj mjeri kao tužiocu.

Iz obrazloženja:

U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da iz osporenih presuda redovnih sudova proizlazi da su u postupku provedeni svi predloženi dokazi i da su za sve izvedene dokaze redovni sudovi dali jasna i argumentovana obrazloženja. Ustavni sud smatra da je apelantica, suprotno njenim tvrdnjama, imala adekvatan pristup sudu u istoj mjeri kao i tužilac, da je predlagala dokaze, koristila pravna sredstva koja su joj bila na raspolaganju shodno zakonskim odredbama, te da činjenica da korištena pravna sredstva nisu dovela do odluke u korist apelantice - ne znači da nije imala pristup sudu. Ustavni sud smatra da su redovni sudovi dali obrazloženje u pogledu osnovanosti tužbenog zahtjeva tužioca za sticanjem vanknjižnog vlasništva na spornoj nekretnini. Ustavni sud ne nalazi ništa što bi ukazivalo da su redovni sudovi proizvoljno primijenili materijalno ili procesno pravo niti takvo što proizlazi iz stanja spisa. Redovni sudovi su u pogledu postojanja porodične zajednice i zajedničke izgradnje dali, dakle, jasna obrazloženja u smislu utvrđivanja svih činjenica potrebnih za rješavanje konkretnog pravnog spora i pri tome se pozvali na relevantne zakonske odredbe, što Ustavni sud ne smatra proizvoljnim. Zbog toga, Ustavni sud navode apelantice vezane za ova pitanja smatra neosnovanim.

Apelantica, nadalje, navodi da su redovni sudovi preuzeli ulogu tužioca i da je sam Osnovni sud kreirao tužbeni zahtjev suprotan konačnom opredjeljenju tužioca iz podneska od 1. septembra 2015. godine. Međutim, Ustavni sud zapaža da iz obrazloženja osporenih presuda jasno proizlazi da je tužilac svoj tužbeni zahtjev konačno opredijelio na ročištu, na način da je tražio da se utvrdi da je stekao vanknjižno pravo vlasništva na spornoj nekretnini i održajem pravo na zemljištu koje služi za redovnu upotrebu sporne nekretnine. Dakle, iz navedenog je vidljivo da su redovni sudovi postupali po tužbenom zahtjevu tužioca, pa su i ovi navodi apelantice neosnovani.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-2299/17 od 25. juna 2019. godine)

PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE U RAZUMNOM ROKU

Postoji povreda prava na pravično suđenje u odnosu na donošenje odluke u razumnom roku iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, imajući u vidu da je predmetni postupak u relevantnom periodu trajao oko deset godina i sedam mjeseci, pri čemu je dužini predmetnog postupka odlučujuće doprinio Osnovni sud svojom neaktivnošću, a za što u odgovoru na apelaciju nije ponudio bilo kakve razloge.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud, prije svega, ističe da se, prema konzistentnoj praksi Evropskog suda za ljudska prava i Ustavnog suda, razumnost dužine trajanja postupka mora ocijeniti u svjetlu okolnosti pojedinog predmeta, vodeći računa o kriterijima uspostavljenim sudskom praksom Evropskog suda, a naročito o složenosti predmeta, ponašanju strana u postupku i nadležnog suda ili drugih javnih vlasti, te o značaju koji konkretna pravna stvar ima za apelanta (vidi Evropski sud, *Mikulić protiv Hrvatske*, aplikacija broj 53176/99 od 7. februara 2002. godine, Izvještaj broj 2002-I, stav 38).

U odnosu na apelacione navode o kršenju prava na donošenje odluke „u razumnom roku“, Ustavni sud zapaža da je predmetni postupak pokrenula prednica apelantata 19. avgusta 2005. godine, koja je preminula u toku postupka, pa je postupak prekinut u periodu od 9. septembra 2013. godine do 27. aprila 2015. godine. Nakon nastavka postupka, postupak je okončan donošenjem konačne odluke Vrhovnog suda 5. oktobra 2017. godine. Dakle, relevantan period koji Ustavni sud treba uzeti pri razmatranju dužine postupka jeste period od oko deset godina i sedam mjeseci.

Analizirajući dužinu trajanja predmetnog postupka, Ustavni sud ne nalazi elemente koji bi ukazivali da se radilo o složenom postupku. Nadalje, Ustavni sud primjećuje da su apelanti prvo preinačili tužbeni zahtjev, a kasnije opredjeljivali tužbeni zahtjev, te povukli tužbu u odnosu na M.J., što je svakako uticalo na dužinu trajanja postupka.

U pogledu ponašanja sudova, Ustavni sud zapaža da iz stanja spisa ne proizilazi da je Osnovni sud, nakon podnošenja tužbe 2005. godine, preduzimao procesne radnje i donosio odluke sve do prekida postupka (9. septembra 2013. godine), odnosno imao je duži period neaktivnosti u trajanju od preko osam godina. Nakon što je postupak u 2015. godini nastavljen, redovni sudovi su u relativno kratkom periodu donijeli tri meritorne odluke, odnosno, prvostepeni postupak pred Osnovnim sudom je trajao oko jedne i po godine (računajući od nastavka postupka), žalbeni je trajao oko šest mjeseci a revizioni oko dva mjeseca (računajući od dana donošenja prvostepene, odnosno drugostepene presude).

Sumirajući sve navedeno, Ustavni sud zaključuje da pretežnu odgovornost za dužinu postupka koji je u relevantnom periodu trajao oko deset godina i sedam mjeseci u konkretnom slučaju snosi Osnovni sud, pred kojim je postupak ukupno trajao oko devet i po godina, čime je u pretežnom dijelu doprinio dužini postupka, za što u odgovoru na apelaciju nije ponudio bilo kakve razloge.

Apelanti su zatražili da im se naknadi šteta zbog dužine trajanja predmetnog postupka. Ustavni sud podsjeća da, prema članu 74. stav (1) Pravila Ustavnog suda, u odluci kojom usvaja apelaciju Ustavni sud može odrediti naknadu na ime nematerijalne štete. Prema članu 74. stav (2) Pravila Ustavnog suda, ako Ustavni sud odredi da je potrebno dodijeliti novčanu naknadu, odrediće je na osnovu pravednosti, uzimajući u obzir standarde koji proizlaze iz prakse Ustavnog suda.

S obzirom na odluku u ovom predmetu, vodeći se principima pravičnosti, uzimajući u obzir ekonomske prilike u Bosni i Hercegovini, prosječna primanja i parametre životnog standarda građana, kao i okolnost da je predmetni postupak okončan, Ustavni sud smatra da u konkretnom slučaju na ime naknade nematerijalne štete zbog donošenja odluke u razumnom roku apelantima treba isplatiti ukupni iznos od 750,00 KM.

Navedeni iznos apelantima je dužna isplatiti Vlada Republike Srpske u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke. Ova odluka Ustavnog suda u dijelu koji se odnosi na naknadu nematerijalne štete predstavlja izvršnu ispravu.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-154/18 od 10. septembra 2019. godine)

PRAVO NA IMOVINU

Postoji kršenje prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1. uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kada miješanje u to pravo ne zadovoljava princip „zakonitosti“ zato što je Vlada Republike Srpske (Ministarstvo finansija) propustila da postupi u skladu sa odredbom člana 14.a Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjem dugu Republike Srpske, odnosno da uvrsti predmetno Rješenje o izvršenju u Plan isplate ratne štete čime je onemogućila apelante da u konačnici naplate svoja potraživanja koja su im dosuđena pravosnažnom i izvršnom presudom.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud je u svojoj jurisprudenciji zauzeo stav da pojam „imovina“ u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju ne uključuje samo pokretnu i nepokretnu imovinu, već podrazumijeva i širok spektar imovinskih interesa koji predstavljaju ekonomsku vrijednost (vidi Ustavni sud, Odluka broj U-14/00 od 4. aprila 2001. godine objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 33/01). U tom smislu, u konkretnom slučaju je nesporno da se radi o „imovini“ koja uživa zaštitu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, budući da se apelanti žale na nemogućnost naplate novčanog potraživanja na ime naknade nematerijalne štete, koja su im dosuđena pravosnažnom i izvršnom presudom Osnovnog suda Brčko distrikta BiH od 15. aprila 2013. godine (određena Rješenjem o izvršenju Osnovnog suda od 1. decembra 2014. godine).

Ustavni sud podsjeća na to da je, prema praksi Evropskog suda, prvi i najvažniji zahtjev iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju onaj koji traži da miješanje javnih vlasti u pravo na imovinu bude „zakonito“. Naime, druga rečenica prvog stava člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju dopušta lišavanje prava na imovinu samo „pod uslovima predviđenim zakonom“, a drugi stav člana 1. priznaje državama pravo da kontrolišu korištenje imovine „donošenjem zakona“. U konkretnom slučaju, Ustavni sud primjećuje da su apelan-

ti na osnovu pravosnažne presude podnijeli Osnovnom sudu prijedlog za izvršenje koje je sud odredio svojim rješenjem od 1. decembra 2014. godine, dok je u nastavku postupka doneseno rješenje po prigovoru i rješenje po žalbi (30. marta 2015. godine i 23. decembra 2016. godine). Takođe, Ustavni sud zapaža da je navedena rješenja Osnovni sud (4. decembra 2014. godine i 28. februara 2017. godine) dostavio Ministarstvu finansija RS -Trezoru na nadležno postupanje, kao i da je Ministarstvo finansija RS obavijestilo Osnovni sud da je uredno primilo navedeno rješenje i da će po njemu postupiti u skladu sa Zakonom o unutrašnjem dugu RS ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 1/12, 28/13, 59/13 i 44/14), odnosno članom 14.a Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjem dugu RS. Međutim, iz odgovora Vlade RS (Ministarstva finansija) proizilazi da predmetno Rješenje o izvršenju nije evidentirano u bazi podataka Ministarstva finansija RS u skladu sa navedenim članom Zakona o unutrašnjem dugu odnosno, da u vezi sa izvršenjem predmetnog rješenja nisu, u skladu sa dosadašnjom praksom Vlade RS kada su u pitanju predmeti koji se tiču izvršenja u skladu sa Zakonom o unutrašnjem dugu (ratna šteta), dostavljeni podaci u vezi sa realizacijom predmetnog potraživanja u skladu sa planom izmirenja za isplatu ratne štete (broj pod kojim je evidentirano predmetno rješenje u bazi podataka i godina za kada je planirana isplata potraživanja).

Ustavni sud podsjeća da je u brojnim sličnim predmetima u kojima je odlučivao o neizvršavanju predmeta ratne štete, odnosno povrede prava povjerilaca zbog neizvršavanja sudskih odluka, zaključio da su navodi apelanata o povredi prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije i prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju neosnovani. Ovo iz razloga što je evidentno da će apelanti, u skladu s preduzetim mjerama, moći naplatiti svoja potraživanja prema Planu od 15. septembra 2016. godine (predviđeno izvršenje konačnih presuda isplatom ratne štete u gotovini u periodu od 13 godina), koji u smislu navedene prakse (implementacije generalne mjere naznačene u presudi *Đurić i drugi*) pruža globalno rješenje problema neizvršavanja odluka domaćih sudova koje se odnose na ratnu štetu. Međutim, u konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da Vlada RS nije postupila u skladu sa Zakonom o unutrašnjem dugu i uvrstila predmetno rješenje o izvršenju

apelanata u navedeni Plan izmirenja. Osim toga, u svom odgovoru Vlada RS (Ministarstvo finansija) je navela da predmetno Rješenje o izvršenju nije evidentirano u bazi podataka Ministarstva finansija RS, dok je u svom dopisu od 10. maja 2017. godine obavijestila Osnovni sud da je uredno primila predmetno Rješenje o izvršenju (kao i rješenje po prigovoru i rješenje po žalbi) i da će po njemu postupiti u skladu sa Zakonom o unutrašnjem dugu RS, odnosno članom 14.a Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjem dugu RS. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da je proizvoljnim postupanjem Vlade RS (Ministarstva finansija) došlo do nezakonitog miješanja u pravo apelanata na imovinu.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-976/17 od 24. aprila 2019. godine)